

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 183/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha o sťažnosti PaedDr. M. Č., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo PaedDr. M. Č. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/01 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/01 konal bez zbytočných prietahov.

3. PaedDr. M. Č. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý uhradiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť PaedDr. M. Č. trovy právneho zastúpenia v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún) na účet jeho advokáta JUDr. J. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 4. septembra 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť PaedDr. M. Č., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. B., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 71/01.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že 17. mája 2001 si spolu s jeho vtedajšou manželkou uplatnil nárok na náhradu za užívanie nehnuteľnosti. Návrh rozšíril 2. februára 2004 a 16. decembra 2006. Okresný súd rozšírenie pripustil 2. februára 2004.

Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd od začiatku koná nedôsledne, neefektívne, čím dochádza k zbytočným priet'ahom. Dňa 29. januára 2007 preto podal na priet'ahy v konaní sťažnosť predsedovi okresného súdu, ktorý 2. marca 2007 konštatoval, že sťažnosť je dôvodná. Sťažovateľ je toho názoru, že nejde o zložitú vec a on sám svojím správaním priet'ahy nespôsobil. K priet'ahom v konaní, a tým k porušeniu označených základných práv

došlo podľa neho len z dôvodu neefektívneho postupu okresného súdu. Minimálne v obdobiach od mája 2001 do novembra 2003 a od apríla 2004 do februára 2007 okresný súd nekonal plynulo a dôsledne. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie ním označených základných práv okresným súdom, okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a jemu priznal titulom primeraného finančného zadosťučinenia 125 000 Sk. Súčasne požiadal o náhradu trov právneho zastúpenia.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd 4. októbra 2007 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k sťažnosti a ku vhodnosti ústneho pojednávania vo veci. Rovnakú výzvu na vyjadrenie zaslal aj právnenému zástupcovi sťažovateľa.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení doručenom 8. novembra 2007 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní, a súčasne doručil vyjadrenie zákonnej sudkyne Mgr. B., ktorá k sťažnosti uviedla, že vec prevzala po dvoch predchádzajúcich sudkyňach 7. septembra 2005. Prvý úkon bol vo veci vykonaný v marci 2006, keď si okresný súd vyžiadal spis z tamojšieho súdu. Na základe odpovede tohto súdu, ktorá prišla až v júni 2006, musela dať popripájať ďalšie spisy z iných súdov. Dňa 20. decembra 2006 sťažovateľ opätovne rozšíril návrh, s čím boli spojené ďalšie procesné úkony. Dňa 2. februára 2007 okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu. V auguste zákonná sudkyňa čerpala dovolenku, neskôr poverila vykonaním úkonov súvisiacich s rozšírením návrhu vyššieho súdneho úradníka. Až po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o pripustení zmeny návrhu, v prípade, že ju okresný súd pripustí, bude môcť byť nariadený termín pojednávania.

Z vyjadrenia právneho zástupcu sťažovateľa doručeného ústavnému súdu 15. októbra 2007 vyplynulo, že sťažovateľ netrvá na ústnom pojednávaní.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 6 C 71/01, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 10/98, II. ÚS 210/03).

Ústavný súd pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 6 C 71/01 ide o návrh sťažovateľa na náhradu za užívanie nehnuteľnosti za časovo špecifikované obdobie. Návrhy tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto ich z právneho hľadiska nemožno považovať za zložité. Právnu ale ani skutkovú zložitosť nenamietal ani okresný súd.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S'ťažovateľ ako žalobca v 2. rade podal žalobu 17. mája 2001 bez zaplatenia súdneho poplatku. Ten zaplatil až po výzve okresného súdu 11. decembra 2003. Súdny poplatok nezaplatil ani pri jeho návrhu doručenom okresnému súdu 2. februára 2004, ktorým žalobu rozšíril. Okrem toho s'ťažovateľ rozširoval návrh ešte 20. júna 2006 a 20. decembra 2006.

Vo veci boli nariadené tri pojednávania, z toho na dvoch z nich s'ťažovateľ nebol prítomný. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria treba konštatovať, že s'ťažovateľ prispel k doterajšej dĺžke konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bol postup okresného súdu.

Preskúmaním doterajšieho konania okresného súdu ústavný súd z vyžiadaného spisu vo veci sp. zn. 6 C 71/01 zistil nasledovné skutočnosti:

S'ťažovateľ podal 17. mája 2001 okresnému súdu návrh na „zaplatenie úhrady za užívanie nehnuteľností o 22 301.- Sk“. Až do 26. novembra 2003, keď okresný súd vyzval s'ťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, vo veci neurobil žiadny úkon. V prvej polovici roka 2004 okresnému súdu nemožno vytknúť plynulosť konania, boli nariadené tri pojednávania, avšak úkony okresného súdu neboli dostatočne efektívne. (O návrhoch s'ťažovateľa na rozšírenie jeho žaloby z 2. februára 2004 vôbec nerozhodoval. Až uznesením z 2. februára 2007 rozhodol o tomto návrhu s'ťažovateľa, a tiež o jeho ďalšom návrhu na rozšírenie žaloby z 20. decembra 2006). O návrhu s'ťažovateľa na rozšírenie návrhu z 20. júna 2006 okresný súd rozhodol až 5. novembra 2007.

V období od druhej polovice roka 2004, celý rok 2005 až do polovice roka 2006 okresný súd neurobil vo veci žiaden úkon. V roku 2007 si síce zadovažoval spisy iných súdov dôležité na rozhodovanie o návrhu sťažovateľa, ale ani tieto úkony nemožno považovať za efektívne, pretože konanie v období tri aj pol roka vykazuje znaky nečinnosti a neefektívnosti.

Ústavný súd preto rozhodol, že zbytočnými priet'ahmi v označenom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojim rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 6 C 71/01 konal ďalej bez zbytočných priet'ahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 125 000 Sk, pričom návrh odôvodnil pocitom krivdy a úzkosti prameniaticich zo situácie, že okresný súd za 6 rokov nerozhodol o ochrane jeho majetkových nárokoch.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti, resp. neefektívneho postupu okresného súdu v konaní vo veci sp. zn. 6 C 71/01, berúc do úvahy aj skutočnosť, že sťažovateľ sa o predĺženie doterajšej doby konania čiastočne pričínil, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľa sprevádzanej pocitom neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk sťažovateľovi za primerané finančné zadostučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. B., ktoré advokát vyčíslil v sume 7 424,60 Sk.

Základom na výpočet náhrady za úkon právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie vo veci samej) vykonaný v roku 2007 je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2006, ktorá bola 17 822 Sk, pričom náhrada za jeden úkon predstavuje sumu 2 970 Sk plus 178 Sk režijný paušál.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 6 296 Sk, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) a k tomu dvakrát náhradu režijného paušálu podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená

suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 7 492 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2008